

[Valitse pvm.]

Kaivosveron toteutusta valmisteleva ohjausryhmä

Asettaminen	Valtiovarainministeriö on xx.1.2022 asettanut kaivosveron toteutusta valmistelevan työryhmän.
Toimikausi	24.1.–31.5.2022
Tausta	Kaivostoiminta on lisääntynyt Suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana. Samalla on käyty keskustelua kaivostoiminnan yhteiskunnalle aiheuttamista hyödyistä ja haitoista sekä siitä, miten yhteiskunnalle voidaan ohjata kohtuullinen korvaus uusiutumattomien mineraalivarojen käytöstä. Tässä yhteydessä on nostettu esille myös kaivosvero.

Nykyisin kaivoksia verotetaan kuten muutakin yritystoimintaa. Suomessa ei kuitenkaan ole erillistä kaivosveroa, eikä yhteiskunta saa erillistä korvausta kaivannaisten hyödyntämisestä lukuun ottamatta niitä tilanteita, joissa julkisyhteisö maanomistajana saa kaivoslaissa säädettyjä korvauksia. Sen sijaan kaivosteollisuuden kohdistuu muuta ohjaavaa lainsäädäntöä, josta parhaillaan valmistelussa ovat ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä koskevan lainsäädännön valmistelu¹ sekä kaivoslain uudistamisen valmistelu².

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Lisäksi hallitusohjelman mukaan kaivokset siirretään veroluokkaan I ja ne poistetaan energiaveroleikkurin piiristä.

Myös eduskunta on kaivoslain muuttamista koskevan kansalaisaloitteen (KAA 7/2019) käsittelyn yhteydessä edellyttänyt hallitusohjelman mukaisen kaivosveroselvityksen ripeää ja huolellista toteutusta niin, että eduskunnalle jää riittävästi aikaa toteuttaa kaivosverotusta koskevat lainsäädäntöuudistukset kuluvalle hallituskaudella. Eduskunnan talousvaliokunnan mietinnön (TaVM 7/2020 vp) lausumassa kehoitetaan hallitusta huomioimaan kaivosmineraalien luonne ainutkertaisina luonnonvaroina, joiden hyödyntämisestä yhteiskunnan tulee saada kohtuullinen korvaus.

¹ <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM033:00/2019>

² <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM090:00/2019>

Vuonna 2021 valmistui valtioneuvoston TEAS-hankkeen selvitys³, jossa arvioidaan kaivosveron toteuttamisvaihtoehtoja. Selvityksessä tarkastellaan louhitun malmin tai mineraalin määrään taikka malmin tai mineraalin arvoon pohjautuvia rojaltiliveroja sekä kirjanpidon tai verotuksen voittoon taikka kaivostoiminnan puhtaaseen voittoon perustuvaa veroa. Selvityksen pohjalta tulee tehdä linjaus siitä, miten kaivosveron tarkempaa valmistelua jatketaan.

Hallitus teki vuoden 2022 talousarvioneuvotteluissa kirjauksen kaivosveron valmistelun jatkamisesta. Talousarviokirjauksessa todetaan, että vuonna 2023 otetaan käyttöön kaivosvero kaivostoiminnan sähköveron korotuksen sijaan. Kaivosveron tavoiteltu verotuotto on 25 miljoonaa euroa vuodessa. Verotuotosta 60 prosenttia ohjataan kaivosten sijaintikunnille ja 40 prosenttia valtiolle. Talousarviokirjauksen mukaisesti kaivosvero voi perustua edellä mainitun TEAS-hankkeen vaihtoehtoihin, joiden lisäksi yksi mahdollinen malli on esimerkiksi rikasteesta saatuun nettotuloon perustuva malli. Kirjauksen mukaan lopullisesta mallista päätetään valmistelun kuluessa.

Tavoitteet ja tehtävä

Työryhmän tavoitteena on lisätä päätöksenteon taustalle tietoa kaivosveron toteuttamisvaihtoehtojen soveltuvuudesta ja toteutettavuudesta. Tavoitteena on, että työryhmän arvioiden pohjalta on mahdollista tehdä päätös kaivosveron toteuttamismallista kaivosveroa koskevan hallituksen esityksen valmistelua varten.

Kaivosveron tarkoituksena on ottaa huomioon kaivosmineraalien luonne uusiutumattomina luonnonvaroina. Vaikka vero kohdistuu uusiutumattomiin luonnonvaroihin, veron ensisijainen tavoite ei kuitenkaan ole niiden käytön väheneminen, vaan tavoitteena on ohjata yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus uusiutumattomien mineraalivarojen käytöstä.

Työryhmän tehtävänä on arvioida edellä mainitussa TEAS-hankkeessa esitettyjen veromallien soveltuvuutta ja toteutettavuutta verolle asetettujen tavoitteiden sekä hallituksen vuoden 2022 talousarviokirjauksen näkökulmasta. Metallimalmien ohella työryhmän tulee arvioida kaivosveron soveltuvuutta teollisuusmineraaleihin. Työryhmä voi ottaa arvioitavaksi myös muita kuin TEAS-hankkeessa esitettyjä vaihtoehtoja.

Työryhmän tulee laatia arviomuistio, joka sisältää arvion eri verovaihtoehtojen soveltuvuudesta, toteuttamiskelpoisuudesta ja pääasiallisista vaikutuksista. Soveltuvuutta ja toteuttamiskelpoisuutta tulee arvioida sekä juridisen että käytännön toteutuksen kannalta.

³ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-245-9>

Työryhmä voi kuulla valmistelun aikana tutkijoita, etujärjestöjä ja keskeisiä sidosryhmiä. Työryhmän tulee järjestää lausuntokierros tekemästään arviomuistiosta viimeistään työryhmän toimikauden päättyessä.

Työryhmän työ tehdään virkatyönä eikä puheenjohtajalle tai jäsenille makseta palkkiota. Kukin organisaatio vastaa edustajiensa kustannuksista. Muut työryhmän työstä aiheutuvat kustannukset maksetaan momentilta 28.01.01.

Organisointi

Puheenjohtaja

NN valtiovarainministeriö

Jäsenet

NN, valtiovarainministeriö / vero-osasto, valmisteverotusyksikkö

NN, valtiovarainministeriö / vero-osasto, valmisteverotusyksikkö

NN, valtiovarainministeriö / vero-osasto, elinkeinoverotusyksikkö

NN, valtiovarainministeriö / budjettiosasto

NN, työ- ja elinkeinoministeriö

NN, ympäristöministeriö

NN, Verohallinto

NN, Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

NN, Geologian tutkimuskeskus

NN, Kuntaliitto ry

NN, Kaivosteollisuus ry

NN, valtiovarainministeriö / vero-osasto, valmisteverotusyksikkö (sihteeri)

NN, valtiovarainministeriö / vero-osasto, elinkeinoverotusyksikkö (sihteeri)

Nimike

Etunimi Sukunimi

Nimike

Etunimi Sukunimi

Jakelu

Tiedoksi